

Blago nama, dobijamo javni servis

Čista demagogija: naše pravo da znamo sve, ali onako kako nam to sve - servira RTS

I evo, odlučeno je: građani će plaćati TV pretplatu. Hteli - ne hteli, gledali - ne gledali, imali televizor - nemali: pretplata će ići uz račun za struju - ne platiš li, seku! Vlast se čak nije potrudila ni da poruči jedno od onih zgodnih istraživanja javnog mnjenja da podupre tezu da je plaćanje pretplate nešto što je dobro za sve nas, nešto neophodno, bez čega nećemo moći u Evropu (pa pogledajte BBC, kažu, s kim su našli da nas porede, nas, ovakve, drtave i razbarušene, sa najstarijom demokratijom na svetu).

E sada, pogledajmo šta imamo, i kako trenutno izgleda ta naša nacionalna televizija koja ide pod devizom "Vaše pravo da znate sve".

Čista demagogija: naše pravo da znamo sve, ali onako kako nam to sve - servira RTS.

Na čelu te televizije sedi čovek koji je bio Miloševićev ministar informisanja. Koji i dan-danas patološki mrzi Zorana Đinđića i sve što je on predstavljao i uradio. I koji nema školsku spremu da bi radio taj posao.

Čovek koji je, kada je na veoma sporan ali "legalistički" način doveden na čelo ove medijske kuće, kažu, iz kancelarije generalnog direktora išutirao svog prethodnika. Čovek koji je potom izvršio čistku urednika i sam postavio upravni odbor. Čovek koji je despotski, po kratkom postupku, isterao s posla dva dugogodišnja televizijska urednika (Gorana Gmitrića i Bojana Bosiljića, koji, usudiću se da kažem, o mediju znaju kudikamo više od njega) jer su mu se lično zamerili. Čovek koji je nespornog i dokazano dobrog i časnog novinara Gordanu Sušu, kojoj bi trebalo da je zahvalan što je uopšte pristala na saradnju s njim (čemu su se mnogi od nas čudili) nagradio tako što je, podmetanjima i intrigama, naterao da podnese ostavku na mesto glavnog urednika Informativnog programa. Čovek koji je napunio RTS svojim miljenicama, poslušnicima i mediokritetima (poslednje dve kategorije sjajno oličava Igor Šanjević, čuveni Miloševićev dopisnik sa Kosova, koji je pod novim direktorom dobio novi status). I čovek koji je vratio na program one koji su se posle 5. oktobra zavukli u mišje rupe.

Potrebu za dodatnim finansiranjem RTS-a taj čovek pred vladom obrazlaže pitanjem: "Zar vlada želi da komercijalne TV stanice kreiraju srpsko javno mnjenje?" Drugim rečima, on funkciju budućeg "javnog servisa" pa i svoju ulogu u tome vidi kao oblikovanje javnog mnjenja prema potrebama i željama vlasti. U međuvremenu, čuveni Savet za radio-difuziju konačno je formiran i počeo je da radi. (Mada opet, zbog nedostatka finansiranja, najavljuje obustavu istog.) U njemu su iz prvobitnog sastava zamenjeni gotovo svi: ostala su samo tri stara člana, a od njih, baš dvojica čiji je izbor, zbog neregularnosti, bio osporen. (Moglo bi se reći da je novi sastav Saveta ujedno i novo plaženje jezika stručnoj javnosti, ali ovde pamćenje kratko traje, pa je i to prošlo gotovo bez reakcija.) Štaviše, sporniji od dva osporena člana, g. Cekić (sporniji, jer se već na samom početku polemike oglasio kontroverznim izjavama i time doveo u pitanje svoju

objektivnost i nepristrasnost u odnosu na sve medije), postao je predsednik Saveta i svoj imidž na novoj funkciji gradi ilićevskim metodama, preteći krivičnim prijavama svima onima koji se protive njegovom projektu uvođenja TV-pretplata. U međuvremenu, naš direktor RTS-a (koji honorarno, u najtiražnijem tabloidu, svojim specifičnim literarnim stilom piše paškvile protiv onih "koji ga mrze") pravi program po svojoj intelektualnoj i estetskoj meri: red pevača, red popova, red narodnih običaja, pa poneka zabavno-politička emisija, sve začinjeno anoreksičnim devojčurcima u tesnoj odeći. Program je ušarenio, pinkizovao (mada on to, pogotovo sada, nikada ne bi priznao), intelektualni nivo prepolovio, većinu važnih društvenih tema obesmislio. U udarnim večernjim terminima gledamo prastare serije, kičerajske "starogradske pesme", umivene verzije "Granda", reality show na srpski način ("48 sati svadba", o kojoj ne bih, da ne vređam taj svet koji ništa nije kriv). Na nacionalnu televiziju vratio je Cecu Nazionale. Malo li je?

I šta sada? Televizija je dobila rok da postane javni servis. Kako se postaje javni servis, osim što se oglobi već opljačkano i osiromašeno stanovništvo? Da li je, samim tim što RTS više ne zavisi od budžeta, ona na pola puta da postane BBC? Hoću reći, postoji li neki plan o tome ili je to samo izgovor da se otmu pare? Da li oni koji kreiraju taj javni servis, a to je pretpostavljam vlada i Savet za radio-difuziju, nameravaju da sa njegovog čela maknu svog mnogostruko kompromitovanog i na svaki način neadekvatnog čoveka, ili smatraju da će on ipak moći da se provuče? Da li stvarno veruju njegovim tvrdnjama da je gledanost RTS-a porasla? I da li misle da će sa programskom politikom koju on kreira i vodi ta kuća moći da opstane i da joj se veruje; da odigra onu javnu ulogu koja joj se (bilo to iskreno ili ne) namenjuje - odnosno da izbegne neko buduće gađanje jajima?

Po skromnom mišljenju ovog autora, pre nego što počne da živi od pretplate, RTS je neophodno organizaciono i programski preurediti. Znači novi upravni odbor, novi direktor, nova urednička ekipa, nova šema, nova programska politika. I, najvažnije - nova politička orijentacija. Ne može RTS raditi u interesu javnosti ako promoviše, kao što sada radi, dnevnu politiku, ako veliča nacionalne mitove i zablude, a gura pod tepih sva važna i otvorena pitanja iz nedavne prošlosti. Kao što je RTS devedesetih bila glavni promoter Miloševićeve politike i jezikom mržnje utirala put tenkovima, tako sada, da bi popravila svoj strašni učinak, ona mora vršiti suprotan, pozitivan propagandni uticaj: mora da otvara bolne teme i promoviše evropske i demokratske vrednosti. Ne sme biti glasnogovornik, već mora biti kritičar vlasti. Mora se otvoriti za spoljnu saradnju u svim oblastima (trenutni direktor je "otkazao saradnju" (čitaj oterao) svim dugogodišnjim spoljnim saradnicima RTS-a, njih oko 2000, koji su godinama davali dragoceni doprinos programu) jer jedino tako može da očuva prave kulturne vrednosti onako kako je to činila Televizija Beograd pre Miloševića i njegovog "nacionalnog buđenja" koje je dovelo do krvavih "godina raspleta". (Ta televizija, toga se svi sećamo, imala je pretplatu, i svi smo je plaćali, nije morala da je kalemi na račune za struju. Ali tada je bila druga situacija - ona je imala monopol, nije bilo drugih TV stanica niti kablovske televizije.)

Na čelo RTS-a mora doći časna, autonomna ličnost, nezavisna od politike i njenih moćnika, čiste biografije i sa jasnom vizijom kuda treba da ide ovo društvo i kakvu ulogu u tome treba da odigra nacionalna TV mreža.

Ima takvih ljudi. Ali oni su danas daleko od vlasti koja je, pokazalo se to opet ovih dana, spremna na sve osim da ispusti dizgine moći. I zato, sudeći prema onome što se dešava u Politici (koja je pored RTS-a bila glavna Miloševićeva propagandna batina) u kojoj se, strepim, ponavljaju devedesete, pred televizijom je još mnogo iskušenja i teških dana pre nego što će se - i to ne zahvaljujući već uprkos vlasti - izboriti da postane javni servis, servis svih građana i kontrolor vlasti.

Vera Ranković
predsednik Foruma za međunarodne odnose